TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2010. gada 14. oktobrī *

Lieta C-61/09

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Oberverwaltungsgericht Rheinland-Pfalz* (Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2009. gada 28. janvārī un kas Tiesā reģistrēts 2009. gada 11. februārī, tiesvedībā

Landkreis Bad Dürkheim

pret

Aufsichts-und Dienstleistungsdirektion.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Ticano [*A. Tizzano*], tiesneši Ž. Ž. Kāzels [*J.-J. Kasel*], A. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*] (referents), E. Levits un M. Safjans [*M. Safjan*],

* Tiesvedības valoda — vācu.

ģenerāladvokāts J. Mazaks [*J. Mazák*],
sekretārs K. Malaceks [*K. Malacek*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2010. gada 4. februāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Landkreis Bad Dürkheim* vārdā — A. Martins [*A. Martin*], pārstāvis,

— *Aufsichts- und Dienstleistungsdirektion* vārdā — M. Arnoldi [*M. Arnoldi*], pārstāvis,

— A. Nīdermairas-Šīmanes [*A. Niedermair-Schiemann*] vārdā — M. Vinkelmillers [*M. Winkelmüller*] un M. Rītdorfs [*M. Rietdorf*], *Rechtsanwälte*,

— Vācijas valdības vārdā — M. Lumma [*M. Lumma*] un J. Mellers [*J. Möller*], pārstāvji,

— Polijas valdības vārdā — B. Majčina [*B. Majczyna*] un M. Drvickis [*M. Drwiecki*], pārstāvji,

— Eiropas Komisijas vārdā — F. Klotuša-Duvjesāra [*F. Clotuche-Duvieusart*] un G. fon Rintelens [*G. von Rintelen*] pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2010. gada 11. maija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 44. pantu Padomes 2003. gada 29. septembra Regulā (EK) Nr. 1782/2003, ar ko izveido kopīgus tiešā atbalsta shēmu noteikumus saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un izveido dažas atbalsta shēmas lauksaimniekiem, un groza Regulas (EEK) Nr. 2019/93, (EK) Nr. 1452/2001, (EK) Nr. 1453/2001, (EK) Nr. 1454/2001, (EK) Nr. 1868/94, (EK) Nr. 1251/1999, (EK) Nr. 1254/1999, (EK) Nr. 1673/2000, (EEK) Nr. 2358/71 un (EK) Nr. 2529/2001 (OV L 270, 1. lpp.; kļūdas labojums publicēts OV 2004, L 94, 70. lpp.), un kas grozīta ar Padomes 2006. gada 19. decembra Regulu (EK) Nr. 2013/2006 (OV L 384, 13. lpp.; turpmāk tekstā — "Regula Nr. 1782/2003").

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp *Landkreis Bad Dürkheim* (Bādes Dirkheimas rajons) un *Aufsichts-und Dienstleistungsdirektion* (Kontroles un pakalpojumu direkcija; turpmāk tekstā — "*ADD*") saistībā ar atsevišķu platību (turpmāk

tekstā — "attiecīgā platība") ņemšanu vērā, piešķirot Nīdermairai-Šīmanei tiesības uz maksājumiem vienreizējo maksājumu shēmas ietvaros.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesiskais regulējums

Regula Nr. 1782/2003

3 Regulā Nr. 1782/2003 ir paredzēts ieņēmumu atbalsts lauksaimniekiem. Šīs regulas 1. panta otrajā ievilkumā minētais ieņēmumu atbalsts tiek saukts par "vienreizējo maksājumu shēmu".

4 Saskaņā ar šīs regulas preambulas trešo apsvērumu:

"Lai novērstu atteikšanos no lauksaimniecības zemes un nodrošinātu labu lauksaimniecības un vides apstākļu saglabāšanu tajās, jāizveido standarti, kuru pamatā var būt vai nebūt dalībvalstu noteikumi. Tāpēc ir lietderīgi noteikt Kopienas sistēmu, saskaņā ar kuru dalībvalstis var pieņemt standartus, ņemot vērā īpašās attiecīgo platību īpašības, ieskaitot augsnes un klimatiskos apstākļus, esošās lauksaimniecības

sistēmas (zemes izmantošanu, augseku, lauksaimniecības praksi) un lauku saimniecību struktūras."

5 Atbilstoši minētās regulas preambulas 21. apsvērumam:

"Atbalsta shēmas saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku paredz tiešu atbalstu ienākumiem, jo īpaši, lai nodrošinātu pietiekami augstu dzīves līmeni lauku iedzīvotājiem. Šis mērķis ir cieši saistīts ar lauku rajonu uzturēšanu. [..]"

6 Šīs pašas regulas preambulas 24. apsvērumā ir noteikts:

"[..] Tāpēc ir lietderīgi uz vienreizējo saimniecības maksājumu attiecināt nosacījumus par savstarpēju atbilstību vides, pārtikas nekaitīguma, dzīvnieku veselības un labturības noteikumiem, kā arī par labu lauksaimniecības un vides apstākļu saglabāšanu saimniecībā."

7 Atbilstoši Regulas Nr. 1782/2003 2. panta b) un c) punktam:

"Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

b) "saimniecība" ir visas ražošanas vienības, ko pārvalda kāds lauksaimnieks un kas atrodas vienas dalībvalsts teritorijā;

c) "lauksaimnieciska darbība" ir lauksaimniecības produktu ražošana vai audzēšana, ieskaitot ražas novākšanu, slaukšanu, dzīvnieku audzēšanu un turēšanu lauksaimniecības nolūkiem, vai labu lauksaimniecības un vides apstākļu saglabāšana zemē, kā noteikts saskaņā ar 5. pantu."

8 Minētās regulas 3. pantā, kura nosaukums ir "Galvenās prasības", ir paredzēts:

"1. Lauksaimnieks, kurš saņem tiešos maksājumus, ievēro III pielikumā minētās likumā noteiktās pārvaldības prasības atbilstīgi minētajā pielikumā noteiktajam grafikam, kā arī nodrošina labus lauksaimniecības un vides apstākļus, kas noteikti saskaņā ar 5. pantu.

2. Kompetentā valsts iestāde dara lauksaimniekam zināmu likumā noteikto pārvaldības prasību sarakstu un labus lauksaimniecības un vides apstākļus, kas jāievēro."

9 Atbilstoši šīs pašas regulas 5. panta 1. punktam:

"Dalībvalstis nodrošina to, lai visās lauksaimniecības zemēs, jo īpaši zemē, ko vairs neizmanto ražošanai, tiktu saglabāti labi lauksaimniecības un vides apstākļi. Dalībvalstis valsts vai reģionālā līmenī nosaka obligātās prasības attiecībā uz labiem lauksaimniecības un vides apstākļiem, pamatojoties uz IV pielikumā izklāstīto sistēmu, ņemot vērā attiecīgo apgabalu specifiskās īpašības, tostarp augsnes un klimatiskos apstākļus, esošās lauksaimniecības sistēmas, zemes izmantošanu, augseku, lauksaimniecības praksi un lauksaimniecības struktūras. Tas neierobežo standartus, kuri reglamentē labu lauksaimniecības praksi, ko piemēro Padomes Regulas (EK) Nr. 1257/1999

nozīmē, un lauksaimniecības un vides pasākumus, kurus piemēro augstākā līmenī nekā labas lauksaimniecības prakses pamatlīmenis."

10 Regulas Nr. 1782/2003 36. panta 1. punkts ir formulēts šādi:

"Atbalstu saskaņā ar vienreizējo maksājumu shēmu maksā, ņemot vērā tiesības uz maksājumu, kā noteikts 3. nodaļā, kā arī līdzvērtīgu to hektāru skaitu, par kuriem ir tiesības pretendēt uz atbalstu, kā noteikts 44. panta 2. punktā."

11 Regulas Nr. 1782/2003 43. panta, kura nosaukums ir "Tiesību uz maksājumu noteikšana", 1. punkta pirmajā un otrajā daļā ir paredzēts:

"Neierobežojot 48. pantu, lauksaimnieks saņem tiesības uz maksājumu par hektāru, ko aprēķina, pamatsummu dalot ar trīs gadu vidējo lielumu, kurš attiecas uz visiem hektāriem, kas pārskata periodā deva tiesības uz tiešajiem maksājumiem, kuri uzskaitīti VI pielikumā.

Tiesību uz maksājumu kopējais skaits ir vienāds ar iepriekšminēto hektāru vidējo skaitu."

12 Minētās regulas 44. panta, kura nosaukums ir "Tiesību uz maksājumu izmantošana", 1.–3. punktā ir paredzēts:

"1. Jebkuras tiesības uz maksājumu, saistībā ar hektāru, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu, dod tiesības uz tādas summas maksājumu, kas noteikta ar tiesībām uz maksājumu.

2. "Hektārs, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu"; ir jebkura saimniecības lauksaimniecības zeme, ko aizņem aramzeme un pastāvīgās ganības, izņemot zemes, uz kurām atrodas ilggadīgās kultūras, meži vai kuras izmanto ar lauksaimniecību nesaistītām darbībām.

"Hektāri, par ko ir tiesības pretendēt uz [atbalsta] maksājumu" ir arī ar apiņiem apstādītas platības vai platības, uz ko attiecinātas pagaidu saistības par atstāšanu atmatā, vai olīvkoku platības.

3. Lauksaimnieks deklarē zemes gabalus, kuri atbilst hektāram, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu, saistībā ar visām tiesībām uz maksājumu. Izņemot *force majeure* gadījumu vai ārkārtas apstākļus, minētie zemes gabali ir lauksaimnieka rīcībā vismaz 10 mēnešus no datuma, kas jānosaka dalībvalstij, bet ne agrāk kā tā kalendārā gada 1. septembrī, kas ir pirms gada, kad iesniedz pieteikumu par dalību vienreizējā maksājuma shēmā."

13 Regulas Nr. 1782/2003 5. nodaļas 1. iedaļā, kuras nosaukums ir "Reģionālā izpilde", dalībvalstīm ir paredzēta iespēja vienreizējo maksājumu shēmu piemērot reģionālā līmenī.

14 Minētās regulas 59. panta 4. punktā, kas attiecas uz vienreizējā maksājuma shēmas piemērošanu reģionālā līmenī, ir noteikts, ka lauksaimnieka tiesību uz maksājumu skaitam ir jābūt vienādam ar hektāru skaitu, ko viņš deklarē saskaņā ar 44. panta 2. punktu par vienreizējo maksājumu shēmas piemērošanas pirmo gadu.

Regula (EK) Nr. 795/2004

15 Komisijas 2004. gada 21. aprīļa Regulas (EK) Nr. 795/2004, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus par to, kā īstenot vienreizējo maksājumu shēmu, kura paredzēta Padomes Regulā (EK) Nr. 1782/2003 (OV L 141, 1. lpp.), kas grozīta ar Komisijas 2005. gada 8. marta Regulu (EK) Nr. 394/2005 (OV L 63, 17. lpp.; turpmāk tekstā — "Regula Nr. 795/2004"), 2. panta a)–h) punktā ir paredzēts:

"Regulas (EK) Nr. 1782/2003 III sadaļā un šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

a) "lauksaimniecības zeme" ir aramzemes, pastāvīgo ganību un ilggadīgo kultūru kopējā platība;

b) "aramzeme" ir aramzeme Komisijas Regulas (EK) Nr. 795/2004 2. panta 1. punkta nozīmē;

c) "ilggadīgās kultūras" ir nerotācijas kultūras, izņemot pastāvīgās ganības, kas atrodas uz attiecīgās zemes piecus gadus vai ilgāk un kas atkārtoti dod ražu, tostarp

stādaudzētavas, kā definēts Komisijas Lēmuma 2000/115/EK [..] I pielikuma G/05 punktā, izņemot daudzgadīgas kultūras un šādu daudzgadīgu kultūru stādu audzētavas.

[..]

e) "pastāvīgās ganības" ir pastāvīgās ganības Komisijas Regulas (EK) Nr. 795/2004 2. panta 2. punkta nozīmē;

[..]

h) "noma ir noma vai līdzīga veida pagaidu darījumi.""

Regula (EK) Nr. 796/2004

16 Komisijas 2004. gada 21. aprīļa Regulas (EK) Nr. 796/2004, ar ko paredz sīki izstrādātus noteikumus, lai ieviestu savstarpēju atbilstību, modulāciju un integrēto administrēšanas un kontroles sistēmu, kura paredzēta Padomes Regulā (EK) Nr. 1782/2003 (OV L 141, 18. lpp.), un kas grozīta ar Komisijas 2005. gada 11. februāra Regulu (EK)

Nr. 239/2005 (OV L 42, 3. lpp.; turpmāk tekstā — "Regula Nr. 796/2004"), 2. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

"Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

1) "aramzeme" ir zeme, kas apstrādāta augkopībai, un zeme, kas atstāta atmatā, vai zeme, kas uzturēta labā lauksaimnieciskā un ekoloģiskā stāvoklī saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1782/2003 5. pantu, vai siltumnīcām izmantota zeme, vai zeme, kas pārklāta ar stacionāru vai pārvietojamu pārsegu;

2) "pastāvīgās ganības" ir zeme, ko izmanto stiebrzāļu vai cita veida zāles lopbarības dabiskai audzēšanai (pašsējā) vai kultivējot (iesējot) un kas nav iekļauta saimniecības augsekas sistēmā piecus gadus vai ilgāk, izņemot zemi, kas iekļauta atmatu shēmās, saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1251/1999 [..] 6. pantu, zemi, kas iekļauta atmatu shēmās, saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1782/2003 54. panta 2. punktu un 107. pantu, atmatu platības saskaņā ar Padomes Regulu (EEK) Nr. 20[78]/92 [..] un atmatu platības saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1257/1999 [..] 22., 23. un 24. pantu."

Valsts tiesiskais regulējums

17 Saskaņā ar Vienreizējo maksājumu shēmas piemērošanas likuma (*Betriebsprämiendurchführungsgesetz*, *BGBl.* 2006 I, 1298. lpp.) 2. panta 1. punktu vienreizējais

maksājums reģionālā līmenī tiek piešķirts no 2005. gada 1. janvāra saskaņā ar attiecīgi šajā likumā un vienreizējo maksājumu shēmas piemērošanas regulā paredzētajām procedūrām.

Pamata lieta un prejudiciālie jautājumi

18 Pamata lieta attiecas uz attiecīgās platības ņemšanu vērā, piešķirot A. Nīdermairai-Šīmanei tiesības uz maksājumiem vienreizējo maksājumu shēmas ietvaros.

19 A. Nīdermaira-Šīmane vada lauksaimniecības saimniecību, nodarbojoties ar aitkopību. Viņa lieto attiecīgās platības, pamatojoties uz diviem līgumiem.

20 Atbilstoši pirmajam līgumam, kas ar Reinzemes Pfalcas federālo zemi noslēgts 1998. gada 12. novembrī, A. Nīdermairai-Šīmanei ir tiesības izmantot noteiktas platības kā pļavas un ganības. Saistībā ar to viņai ir noteikti konkrēti ierobežojumi. Pļavās katru gadu laika posmā no 1. novembra līdz 15. jūnijam nedrīkst pļaut zāli un pļauju nedrīkst veikt ar pļaujmašīnām ar iesūkšanas cauruli vai ar rotējošiem diskiem. Otrreizējo pļauju var aizstāt ar pļavu noganīšanu ar aitām un kazām, izmantojot aploku vai ganu metodi, turklāt ganīšanas cikla ilgums ir jāsaskaņo ar kompetento zemkopības iestādi, kas atbildīga par šo platību uzturēšanu. Zeme tiek nodota lietošanā bez atlīdzības, bet veicot iemaksas profesionālajai apvienībai. Attiecīgos zemes gabalus to īpašnieki iznomā minētajai federālajai zemei.

21 Atbilstoši otrajam līgumam, kas ar *Landkreis Bad Dürkheim* tika noslēgts 2000. gada 1. maijā, A. Nīdermairai-Šīmanei — kā "izpildītājai" — ir pienākums sakopt un apsaimniekot noteiktas platības dabas aizsardzības nolūkos. Par to viņa saņem noteiktu atlīdzību gadā. Viņai ir arī jāpilda konkrēti līgumā paredzēti norādījumi, kā arī citi dabas aizsardzības iestādes rīkojumi — piemēram, attiecībā uz noganīšanas intensitāti. Turklāt minētā iestāde viņai sniedz materiālu palīdzību ar attiecīgiem sakopšanas pasākumiem, piemēram, veicot pļauju uz atsevišķiem zemesgabaliem, kā arī uzdodot trešajām personām izcirst krūmus un izlauzt celmus. Daļa no attiecīgās platības pieder Reinzemes Pfalcas federālajai zemei. Pārējo zemi tās īpašnieki ir atļāvuši izmantot ganībām dabas aizsardzības mērķim, un atsevišķos gadījumos, pamatojoties uz vispārējiem rīkojumiem, tiem ir pienākums neiebilst pret A. Nīdermairas-Šīmanes veiktiem sakopšanas pasākumiem.

22 A. Nīdermaira-Šīmane vienreizējā maksājuma shēmas ietvaros attiecīgo platību deklarēja kā saimniecības pastāvīgās ganības. Ar 2006. gada 20. februāra lēmumu viņai tika piešķirtas tiesības uz maksājumiem par aramzemi un ganībām, ieskaitot attiecīgo platību.

23 Pēc ministrijas rīkojuma šis lēmums tika grozīts ar 2007. gada 14. maija lēmumu (turpmāk tekstā — "grozītais lēmums"), pamatojot, ka par platību, ko izmanto saskaņā ar apsaimniekošanas līgumiem, maksājumi nav piešķirami.

24 A. Nīdermaira-Šīmane šo grozīto lēmumu pārsūdzēja.

25 Uzskatot, ka sākotnējais 2006. gada 20. februāra lēmums bija pieņemts saskaņā ar spēkā esošajiem tiesību aktiem, *Landkreis Bad Dürkheim* Juridiskā komisija apmierināja A. Nīdermairas-Šīmanes sūdzību un ar 2007. gada 22. oktobra lēmumu atcēla grozīto lēmumu.

26 Pēc tam, kad *ADD* pārsūdzēja minēto lēmumu, *Verwaltungsgericht* [Administratīvā tiesa] *Neustadt an der Weinstraße* ar 2008. gada 2. jūlija lēmumu atcēla 2007. gada 22. oktobra lēmumu un atjaunoja grozīto lēmumu.

27 Pirmkārt, *Verwaltungsgericht* uzskatīja, ka, tā kā saimniecība vienlaicīgi tiek izmantota gan dabas aizsardzības mērķim, gan paplašinātām lauksaimnieciskām darbībām, šajā gadījumā ir jāatsaucas uz izrietošajām lietošanas tiesībām. Šī tiesa arī norādīja, ka vienreizējo maksājumu shēmas mērķis nav nodrošināt ieņēmumu atbalstu par dabas aizsardzības uzdevumu veikšanu, ko valsts iestādes uzticējušas saimniecībai. Tā turklāt nosprieda, ka par [platības] lietošanu lauksaimniecības nolūkos runa var būt tikai tad, ja lauksaimnieks [platības] apsaimniekošanas tiesības ir ieguvis saskaņā ar nomas līgumu vai līdzīgu darījumu. Otrkārt, *Verwaltungsgericht* apgalvoja, ka pamata lietas ietvaros mērķis, kādēļ attiecīgās platības ir nodotas A. Nīdermairas-Šīmanes rīcībā, nav saistīts ar lauksaimniecību, bet gan ar dabas aizsardzību. Visbeidzot, šī tiesa uzskatīja, ka, lai pastāvētu tiesības pretendēt uz atbalstu, attiecīgajai platībai jābūt daļai no tās saimniecības, kas saņem šo atbalstu, un ka lauksaimniekam jābūt tiesībām to izmantot lauksaimniecības nolūkiem, kā tas nav šajā lietā.

28 *Landkreis Bad Dürkheim* un A. Nīdermaira-Šīmane par minēto spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību iesniedzējtiesā.

29 Saskaņā ar iesniedzējtiesas viedokli pamata lietas strīda risinājums ir atkarīgs no tā, vai attiecīgajai platībai atbilst jēdziens "hektārs, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu" Direktīvas 1782/2003 44. panta 2. punkta nozīmē.

30 Šādos apstākļos *Oberverwaltungsgericht Rheinland-Pfalz* [Reinzemes Pfalcas Augstākā administratīvā tiesa] nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai platību var uzskatīt par lauksaimniecības zemi Regulas (EK) Nr. 1782/2003 44. panta 2. punkta nozīmē arī tad, ja to izmanto arī lauksaimniecībai (ganībām, nodarbojoties ar aitkopību), taču galvenokārt tā tiek izmantota ainavu sakopšanas un dabas aizsardzības mērķiem?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša:

vai ir jāuzskata, ka zemi neizmanto lauksaimniecībai Regulas (EK) Nr. 1782/2003 44. panta 2. punkta nozīmē, ja attiecīgās darbības pārsvarā paredzētas dabas aizsardzībai, vai arī tad, ja lauksaimniekam, īstenojot dabas aizsardzības mērķus, ir noteikti jāpilda dabas aizsardzības iestādes rīkojumi?

3) Ja tā ir lauksaimniecības zeme (pirmais jautājums), ko izmanto arī lauksaimnieciskām darbībām (otrais jautājums):

vai, lai lauksaimniecības zemi uzskatītu par saimniecībai piederošu zemi (saimniecībai piederošu lauksaimniecības zemi Regulas (EK) Nr. 1782/2003 44. panta 2. punkta nozīmē):

a) tai ir jābūt saimniecības rīcībā, pamatojoties uz nomas līgumu vai līdzīga veida uz noteiktu laiku noslēgtu atlīdzības darījumu?

b) Ja atbilde ir noliedzoša: vai tādā gadījumā, ja platība ir nodota saimniecībai lietošanā noteiktā veidā un uz noteiktu laiku atbilstoši dabas aizsardzības mērķiem, nemaksājot par to atlīdzību, vai saimniecībai veicot tikai iemaksas profesionālajai apvienībai, to var atzīt par saimniecībai piederošu zemi?

c) Ja atbilde ir apstiprinoša: vai tādā gadījumā, ja saimniecības pienākums ir veikt uz zemes noteiktus darbus, saņemot par to atlīdzību, to var uzskatīt par saimniecībai piederošu zemi?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo un otro jautājumu

31 Ar pirmajiem diviem jautājumiem, kuri jāskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Regulas Nr. 1782/2003 44. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tam pretrunā ir fakts, ka tiesības pretendēt uz atbalstu ir par tādu platību, kuru izmanto arī lauksaimniecībā, taču galvenokārt tā tiek izmantota ainavu sakopšanas un dabas aizsardzības mērķiem, it īpaši, ja lauksaimniekam, īstenojot dabas aizsardzības mērķus, ir noteikti jāpilda [dabas] aizsardzības iestādes rīkojumi.

32 Saskaņā ar Regulas Nr. 1782/2003 44. panta 2. punkta pirmo daļu "hektārs, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu" ir jebkura saimniecības lauksaimniecības zeme, ko aizņem aramzeme un pastāvīgās ganības, izņemot zemes, uz kurām atrodas ilggadīgās kultūras, meži vai kuras izmanto ar lauksaimniecību nesaistītām darbībām.

33 Šādā kontekstā iesniedzējtiesa, pirmkārt, jautā, vai par lauksaimniecības zemi var uzskatīt tādu platību, kuru izmanto arī lauksaimniecībai, taču galvenokārt tā tiek izmantota ainavu sakopšanas un dabas aizsardzības mērķiem.

34 Jēdziens "lauksaimniecības zeme" ir definēts Regulas Nr. 795/2004 2. panta a) punktā, proti, tā ir aramzemes, pastāvīgo ganību un ilggadīgo kultūru kopējā platība.

35 Saskaņā ar šīs regulas 2. panta b) punktu, kas jāskata kopā ar Regulas Nr. 796/2004 2. panta 1. punktu, aramzeme ir zeme, kas apstrādāta augkopībai, un zeme, kas atstāta atmatā, vai zeme, kas uzturēta labā lauksaimnieciskā un ekoloģiskā stāvoklī saskaņā ar Regulas Nr. 1782/2003 5. pantu.

36 Saskaņā ar Regulas Nr. 795/2004 2. panta e) punktu, kas jāskata kopā ar Regulas Nr. 796/2004 2. panta 2. punktu, pastāvīgās ganības ir zeme, ko izmanto stiebrzāļu vai cita veida zāles lopbarības dabiskai audzēšanai un kas nav iekļauta saimniecības augsekas sistēmā piecus gadus vai ilgāk.

37 No šī sprieduma 32.–36. punktā minētajām tiesību normām izriet, ka zemes kvalificēšana par "aramzemi" vai "pastāvīgām ganībām" un līdz ar to arī par "lauksaimniecības zemi" ir atkarīga no attiecīgās zemes faktiskā lietošanas veida. Tātad platību var uzskatīt par lauksaimniecības zemi, ja tā tiek izmantota kā aramzeme vai pastāvīgās ganības Regulas Nr. 796/2004 2. panta 1. un 2. punkta nozīmē.

38 No iepriekš minētā izriet, ka apstāklis, ka zemes gabali, kurus faktiski izmanto kā aramzemi vai pastāvīgas ganības, galvenokārt kalpo dabas aizsardzības un ainavu sakopšanas mērķim, nevar būt šķērslis, lai šādus zemes gabalus uzskatītu par lauksaimniecības zemi Regulas Nr. 796/2004 2. panta 1. un 2. punkta nozīmē.

39 Turpinot jānorāda, kā arī tas izriet no Regulas Nr. 1782/2003 preambulas 3., 21., un 24. apsvēruma, ka vides aizsardzība ir viens no vienreizējo maksājumu shēmas mērķiem. Tiesa ir arī nospriedusi, ka vides aizsardzība, kas ir viens no Eiropas Savienības būtiskajiem mērķiem, ir uzskatāma par mērķi, kurš ietilpst arī kopējā lauksaimniecības politikā (2009. gada 16. jūlija spriedums lietā C-428/07 *Horvath*, Krājums, I-6355. lpp., 29. punkts). Turklāt Regulas Nr. 796/2004 2. panta 1. punktā ir skaidri noteikts, ka aramzeme un līdz ar to arī lauksaimniecības zeme saskaņā ar Regulas Nr. 795/2004 2. panta a) punktu ir tāda zeme, kurā tiek saglabāti labi lauksaimniecības un vides apstākļi Regulas Nr. 1782/2003 5. panta nozīmē.

40 Šādā kontekstā būtu pretrunīgi, ja gadījumā, kad lauksaimniecības zemi izmantotu ainavu sakopšanas un dabas aizsardzības mērķim, par to vairs nebūtu tiesības pretendēt uz atbalstu.

41 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka fakts, ka platības galvenais izmantošanas mērķis ir dabas aizsardzība un ainavu sakopšana, neatņem šai platībai tās lauksaimniecisko raksturu Regulas Nr. 1782/2003 44. panta 2. punkta izpratnē, ja tādā gadījumā kā pamata lietā zeme faktiski tiek izmantota kā aramzeme un ganības.

42 Turklāt iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai ir tiesības pretendēt uz atbalstu par tādu lauksaimniecības zemi, uz kuras veiktās darbības galvenais mērķis ir ainavu sakopšana un dabas aizsardzība.

43 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar Regulas Nr. 1782/2003 44. panta 2. punkta pirmo daļu par lauksaimniecības zemēm, kuras netiek izmantotas lauksaimnieciskām darbībām, nav tiesības pretendēt uz atbalstu.

44 Minētās regulas 2. panta c) punktā lauksaimnieciska darbība ir definēta kā lauksaimniecības produktu ražošana vai audzēšana, ieskaitot ražas novākšanu, slaukšanu, dzīvnieku audzēšanu un turēšanu lauksaimniecības nolūkiem, vai labu lauksaimniecības un vides apstākļu saglabāšana zemē, kā noteikts 5. pantā.

45 Šādā kontekstā iesniedzējtiesa uzdod jautājumu, vai ir tiesības pretendēt uz atbalstu par tādu lauksaimniecības zemi, kuru vienlaicīgi izmanto gan lauksaimnieciskām darbībām, gan ar lauksaimniecību nesaistītām darbībām iepriekš minētā 44. panta 2. punkta pirmās daļas nozīmē.

46 Tomēr šajā gadījumā ir jākonstatē, kā tas arī izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, ka attiecīgā platība tika izmantota lauksaimnieciskai darbībai.

47 Būtībā, ja lauksaimniecības zeme tiek izmantota lauksaimnieciskai darbībai Regulas Nr. 1782/2003 2. panta c) punkta nozīmē, atbilstoši 44. panta 2. punktam nav nozīmes, vai šai darbībai galvenokārt ir lauksaimniecisks raksturs vai arī dabas aizsardzības mērķis.

48 Tāpat arī fakts, vai kompetentā valsts iestāde lauksaimniekam ir izdevusi rīkojumus, neattiecas uz šajā tiesību normā minēto lauksaimnieciskas darbības definīciju. Vēl jo vairāk tas tā ir tāpēc, ka atbilstoši pašam Regulas Nr. 1782/2003 3. pantam ne tikai jebkuram lauksaimniekam, kurš saņem tiešos maksājumus, ir jāievēro šīs regulas III pielikumā minētās likumā noteiktās pārvaldības prasības, kā arī jānodrošina labi lauksaimniecības un vides apstākļi, kas noteikti tās 5. pantā, bet kompetentā valsts iestāde dara lauksaimniekam zināmu likumā noteikto pārvaldības prasību sarakstu un labus lauksaimniecības un vides apstākļus, kas jāievēro.

49 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka Regulas Nr. 1782/2003 44. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tam pretrunā nav fakts, ka tiesības pretendēt uz atbalstu ir par tādu platību, kuru izmanto arī lauksaimniecībai, taču galvenokārt tā tiek izmantota ainavu sakopšanas un dabas aizsardzības mērķiem. Turklāt fakts, ka lauksaimniekam ir noteikti jāpilda dabas aizsardzības iestādes rīkojumi, darbībai, kura atbilst minētās regulas 2. panta c) punktā minētajai definīcijai, neatņem tās lauksaimniecisko raksturu.

Par trešo jautājumu

50 Ar trešo jautājumu iesniedzējtiesa vēlas noteikt, ar kādiem nosacījumiem lauksaimniecības zemi var uzskatīt par saimniecībai piederošu zemi Regulas Nr. 1782/2003 44. panta 2. punkta nozīmē.

51 Iesniedzējtiesa vispirms vēlas noskaidrot, vai, lai lauksaimniecības zemi uzskatītu par lauksaimnieka saimniecībai piederošu zemi, ir nepieciešams, lai tā būtu saimniecības rīcībā, pamatojoties uz nomas līgumu vai līdzīga veida nomas darījumu, kas noslēgts par atlīdzību. Turpinot minētā tiesa arī vaicā, vai par saimniecībai piederošu var uzskatīt tādu zemi, kas ir nodota lauksaimniekam lietošanā noteiktā veidā un uz noteiktu laiku atbilstoši dabas aizsardzības mērķiem. Visbeidzot, iesniedzējtiesa jautā, vai lauksaimniecības zemi var uzskatīt par saimniecībai piederošu, ja lauksaimnieka pienākums ir veikt uz tās noteiktus darbus, saņemot par to atlīdzību.

52 Pirmkārt, ir jāatgādina, ka saskaņā ar Regulas Nr. 1782/2003 44. panta 2. punktu par jebkuru saimniecības lauksaimniecības zemi ir tiesības pretendēt uz atbalstu. [Saimniecība] šīs regulas 2. panta b) punktā ir definēta kā visas ražošanas vienības, ko pārvalda kāds lauksaimnieks un kas atrodas vienas dalībvalsts teritorijā.

53 Minētās regulas 44. panta 3. punktā ir precizēts, ka zemes gabaliem, kuri atbilst hektāram, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu, saistībā ar visām tiesībām uz maksājumu ir jābūt lauksaimnieka rīcībā vismaz 10 mēnešus.

54 Tātad ir jākonstatē, ka ne Regulas Nr. 1782/2003 44. panta 2. punktā, ne arī šī paša panta 3. punktā nav precizēts to juridisko attiecību raksturs, pamatojoties uz kurām lauksaimnieks izmanto attiecīgo platību. Līdz ar to no šīm normām nevar secināt, ka attiecīgajiem zemes gabaliem jābūt lauksaimnieka rīcībā, pamatojoties uz nomas līgumu vai citiem līdzīgiem darījumiem.

55 Saskaņā ar līgumu slēgšanas brīvības principu pusēm ir tiesības brīvi sakārtot juridiskās attiecības, ar kurām ir pamatota attiecīgās platības izmantošana. Ņemot vērā, ka nepastāv tiesību norma, kurā būtu noteikts pretēji, pusēm ir arī tiesības brīvi noteikt, ka zemes gabali [kāda] rīcībā tiek nodoti bez finansiālas atlīdzības.

56 Tāpat arī pusēm ir tiesības paredzēt, ka par [platības] nodošanu lietošanā lauksaimniekam ir pienākums veikt iemaksas profesionālajai apvienībai.

57 Otrkārt, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai lauksaimniecības zemi var uzskatīt par saimniecībai piederošu, ja, kā tas ir attiecībā uz A. Nīdermairas-Šīmanes 1998. gada 12. novembrī noslēgto līgumu ar Reinzemes Pfalcas federālo zemi, lauksaimniekam ir noteikti konkrēti ierobežojumi par uz šīs platības atļauto darbību ilgumu un veidu.

58 Šajā ziņā ir jāatgādina, kā tas arī izriet no šī sprieduma 52. punkta, ka platību var uzskatīt par lauksaimnieka saimniecībai piederošu, ja minētajam lauksaimniekam ir tiesības to pārvaldīt, veicot uz tās lauksaimnieciskas darbības.

59 Ne regulā Nr. 1782/2003, ne arī Regulās Nr. 795/2004 un Nr. 796/2004 nav precīzi izskaidrota jēdziena "ražošanas vienības, ko pārvalda kāds lauksaimnieks", kas minēts Regulas Nr. 1782/2003 2. panta b) punktā, nozīme.

60 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru tādu jēdzienu nozīme un tvērums, kuriem Savienības tiesībās nav sniegta nekāda definīcija, ir jānoskaidro saskaņā ar to ierasto nozīmi ikdienas valodā, ņemot vērā kontekstu, kādā tie tiek lietoti, un ar tiesisko regulējumu, kura daļu tie veido, sasniedzamos mērķus (2005. gada 10. marta spriedums lietā C-336/03 *easyCar*, Krājums, I-1947. lpp., 21. punkts un tajā minētā judikatūra).

61 Runājot par vienreizējo maksājumu shēmu, jēdziens "pārvaldīšana" — pretēji *ADD* apgalvotajam tās rakstiskajos apsvērumos — nenozīmē, ka lauksaimniekam ir neierobežota vara pār attiecīgo platību, izmantojot to lauksaimniecībai.

62 Turpretī lauksaimniekam saistībā ar šo platību jābūt pietiekamai autonomijai, lai veiktu uz tās lauksaimniecisku darbību, — tas jānovērtē iesniedzējtiesai, ņemot vērā visus konkrētās lietas apstākļus.

63 Tādos apstākļos kā pamata lietā it īpaši ir svarīgi, lai lauksaimnieks nebūtu pilnībā pakļauts kompetentās valsts iestādes rīkojumiem. Neraugoties uz šīs iestādes rīkojumiem, lauksaimniekam ir jābūt zināmām tiesībām pieņemt lēmumus par attiecīgās platības izmantošanu.

64 Atbilstoši Regulas Nr. 1782/2003 44. panta 3. punktam platībai, par kuru ir tiesības pretendēt uz atbalstu, jābūt lauksaimnieka rīcībā vismaz 10 mēnešus.

65 Šī perioda laikā lauksaimniekam jāspēj attiecīgo platību izmantot savām lauksaimnieciskajām darbībām ar pietiekamu autonomiju, tostarp arī saglabāt zemē labus lauksaimniecības un vides apstākļus Regulas Nr. 1782/2003 5. panta nozīmē.

66 Otrkārt ir svarīgi, lai šajā laikposmā neviena trešā persona uz attiecīgās platības neveiktu nekādas lauksaimnieciskas darbības. Lai novērstu situāciju, ka vairāki lauksaimnieki attiecīgos zemes gabalus deklarē kā piederošus savai saimniecībai, patiesībā vienreizējā maksājuma shēmas ietvaros ir nepieciešams, lai šī perioda laikā šī platība netiktu uzskatīta par daļu no citiem lauksaimniekiem piederošas saimniecības.

67 Treškārt, iesniedzējtiesa jautā, vai lauksaimniecības zemi var uzskatīt par saimniecībai piederošu zemi, ja lauksaimnieka pienākums ir veikt uz tās noteiktus darbus, saņemot par to atlīdzību.

68 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar Regulas Nr. 1782/2003 44. panta 2. punktu saimniecība sastāv no aramzemes un pastāvīgām ganībām, kas tiek izmantotas lauksaimnieciskai darbībai, ko lauksaimnieks veic ar noteiktu autonomiju.

69 Ir arī jānorāda, ka lauksaimnieciska darbība uz attiecīgās platības ir jāveic lauksaimnieka vārdā un uz tā rēķina, — tas jāpārbauda iesniedzējtiesai.

70 Apstāklim, ka lauksaimniekam turklāt ir pienākums veikt noteiktus darbus trešās personas labā, saņemot par to atlīdzību, šajā ziņā nav nozīmes.

71 Līdz ar to uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 1782/2003 44. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka:

— lai lauksaimniecības zemi uzskatītu par lauksaimnieka saimniecībai piederošu, nav nepieciešams, lai tā būtu saimniecības rīcībā, pamatojoties uz nomas līgumu vai citu līdzīga veida nomas darījumu, kas noslēgts par atlīdzību;

— tam nav pretrunā fakts, ka par saimniecībai piederošu tiek uzskatīta tāda zeme, kas lauksaimnieka rīcībā ir nodota bez atlīdzības, lauksaimniekam par to veicot tikai iemaksas profesionālajai apvienībai, lai tas to izmantotu noteiktā veidā un uz noteiktu laiku atbilstoši dabas aizsardzības mērķiem ar nosacījumu, ka šis lauksaimnieks šo zemi var izmantot savām lauksaimnieciskajām darbībām ar pietiekamu autonomiju vismaz 10 mēnešus, un ka,

— lai attiecīgo zemi uzskatītu par lauksaimnieka saimniecībai piederošu, nav nozīmes apstāklim, ka lauksaimniekam ir pienākums veikt noteiktus darbus trešās

personas labā, saņemot par to atlīdzību, ja lauksaimnieks šo zemi izmanto savām lauksaimnieciskajām darbībām savā vārdā un uz sava rēķina.

Par tiesāšanās izdevumiem

72 Attiecībā uz pamata lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

1) Padomes 2003. gada 29. septembra Regulas (EK) Nr. 1782/2003, ar ko izveido kopīgus tiešā atbalsta shēmu noteikumus saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un izveido dažas atbalsta shēmas lauksaimniekiem, un groza Regulas (EEK) Nr. 2019/93, (EK) Nr. 1452/2001, (EK) Nr. 1453/2001, (EK) Nr. 1454/2001, (EK) Nr. 1868/94, (EK) Nr. 1251/1999, (EK) Nr. 1254/1999, (EK) Nr. 1673/2000, (EEK) Nr. 2358/71 un (EK) Nr. 2529/2001, un kas grozīta ar Padomes 2006. gada 19. decembra Regulu (EK) Nr. 2013/2006, 44. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tam pretrunā nav fakts, ka tiesības pretendēt uz atbalstu ir par tādu zemi, kuru izmanto arī lauksaimniecībai, taču galvenokārt tā tiek izmantota ainavu sakopšanas un dabas aizsardzības

mērķiem. Turklāt fakts, ka lauksaimniekam ir noteikti jāpilda dabas aizsardzības iestādes rīkojumi, neatņem darbībai, kura atbilst minētās regulas 2. panta c) punktā minētajai definīcijai, tās lauksaimniecisko raksturu;

2) Regulas Nr. 1782/2003, kas grozīta ar Regulu Nr. 2013/2006, 44. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka:

— lai lauksaimniecības zemi uzskatītu par lauksaimnieka saimniecībai piederošu, nav nepieciešams, lai tā būtu saimniecības rīcībā, pamatojoties uz nomas līgumu vai citu līdzīga veida nomas darījumu, kas noslēgts par atlīdzību;

— tam nav pretrunā fakts, ka par saimniecībai piederošu tiek uzskatīta tāda zeme, kas lauksaimnieka rīcībā ir nodota bez atlīdzības, lauksaimniekam par to veicot tikai iemaksas profesionālajai apvienībai, lai tas to izmantotu noteiktā veidā un uz noteiktu laiku atbilstoši dabas aizsardzības mērķiem ar nosacījumu, ka šis lauksaimnieks šo zemi var izmantot savām lauksaimnieciskajām darbībām ar pietiekamu autonomiju vismaz 10 mēnešus, un ka,

— lai attiecīgo zemi uzskatītu par lauksaimnieka saimniecībai piederošu, nav nozīmes apstāklim, ka lauksaimniekam ir pienākums veikt noteiktus darbus trešās personas labā, saņemot par to atlīdzību, ja lauksaimnieks

šo zemi izmanto savām lauksaimnieciskajām darbībām savā vārdā un uz sava rēķina.

[Paraksti]